

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 180—
za pol leta 90—
za četrt leta 45—
za en mesec 15—
Za izposojnino celoletno K 240—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 30—
za izposojnino 35—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petstvarica (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 8—
poslana itd. po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/50 mm K 15.
Izda vsak dan izvenredno po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopiral se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. talef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 na naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7583.

Kulturna svoboda in politične stranke.

»Svobodomiseln« stranke se od nek-
daj odlikujejo po svoji dvoličnosti: Svobo-
domiselnost na jeziku, v dejanju pa nasil-
stvo! Konsolidacija države v besedi, podi-
ranje države pa v praksi! In v tem se ču-
dovito ujemajo vse stranke, ki se samo-
hvalno označujejo za napredne stranke,
četudi se po svojem socialnem in kultur-
nem programu kosajo v nazadnjaštvu in
ves njihov napredni program ostaja mrtev
na papirju. V verskem oziru so kulturno-
bojne, četudi naznanjajo na pisanih pro-
gramih, da so za versko svobodo.

Demokrati in njim v kulturnem pogle-
du sorodne stranke niso mogli prenašati
kulturnobojne pasivnosti. Vsakomur je jas-
no, da je ravno v sedanjem času najneume-
stnejše, povzročati kulturne boje in s tem še
bolj razdvajati državljane. Zgodovina uči,
da so bili verski boji najljutejši in so ma-
jali državne temelje. Za pametnega člove-
ka, ki hoče dobro državi, je jasno, da se
je treba danes, ko iščemo sredstva za kon-
solidiranje države, tem bolj izogibati vse-
mu, kar bi utegnilo užgati konfesionalne
viharje. Demokratiški minister Svetozar
Pribičević in njegova tovaršija kot »držav-
notvorna stranka« seveda niso tega mne-
nja. Povodom debate o volivn. zakonu ni-
so imeli nujnejšega posla nego napoved zlo-
glasnega kanceliparagrafa. Jugoslovanski
klub je bil tedaj edini, ki je podvzel odlo-
čno akcijo proti tej državi nevarni igri de-
mokratov in njihovih nedemokratskih pri-
veskov. Vse drugo je molčalo in nekako
škodoželjno čakalo na demokratske kul-
turnobojne uspehe; molčala je seveda Sa-
mostojna kmetijska stranka, molčali na-
rodni socialci. Od samostojnih tudi ni bilo
drugega pričakovati, ker so pristen otrok
dr. Žerjavi in tvorijo to stranko v veliki ve-
čini kulturnobojni v političnem oziru krat-
kovidni elementi nekdanje liberalne stran-
ke po deželi, ki je zamenjala samo klobuk.
Demokratje niso uspeli, ker se je srbska
radikalna stranka pridružila stališču Jugo-
slov. kluba in ker srbski trezni narod nima
smisla za take pustolovščine.

Uvod in predpogoj za kulturni boj je
tako odpadel, toda minister Pribičević ima
nemirno žilico. V Sloveniji in na Hrvat-
skem se boji viharja, ki bi pometel pri vo-
litvah z ostanki demokratskega demago-
štva, zato hrani kulturnobojne načrte za
te pokrajine za čas po volitvah. O Vojvo-
dini pa misli, da je dovolj zrela za njegove
kulturnobojne poizkuse.

Zato je potom naredbe razširil srbski

šolski zakon na Vojvodino, da je mogel iz
srednjih šol in sicer iz 7. in 8. razreda vre-
či veronauk. To se mu je pa zdelo še vse
premalo; zato je v nasprotju s srbskim za-
konom vrget veronauk iz 6. razr. Pri tem
je računal s tem, da v Vojvodini ni nobe-
nega škofa, ker je sedež škofij za Vojvodi-
no še vedno na Ogrskem, in da tako cer-
kvena oblast ne bo mogla dvigniti pro-
testa.

V Somboru je minister prosvete od-
vzel tamošnjo šolsko zgradbo katoliške
občine in na ta način uničil privatno kato-
liško meščansko in trgovo šolo. V Peču-
hu je politična oblast kršila klavzuro žen-
skega samostana, ki jo spoštujejo vse kul-
turne države po celem vetu. V Zenti hoče-
jo katoličanom zabraniti nadaljno gradnjo
katoliške cerkve in najnovejša vest iz Bel-
grada se glasi, da je bilo na učiteljskem
zborovanju v Subotici naročeno učiteljem,
da morajo oni poučevati veronauk v šoli.
Jasno je, kaj minister s tem namerava.

Med katoliškimi buncjenci je radi teh
ukrepov nastalo veliko razburjenje, ki bo
zavzelo vedno večje kroge — države. In
če bodo katoličani v Vojvodini brezuspeš-
no protestirali, je naravno, da bo prišlo v
široke plasti naroda prepričanje, da so kato-
ličani brezpravni. Potem pa bode »na-
predno« časopisje kričalo, da so katoliča-
ni nezanesljiv državni element in ob vsaki
reakciji proti zapostavljanju katoličanov v
Vojvodini bode »sol Jugoslavije« široko
ustno izjavljala, da Ljudska stranka v Voj-
vodini zlorablja vero v politične svrhe!

V kulturnih vprašanjih je treba jas-
nih načel in stranke, ki gledajo Pribičevi-
čovo protiversko rovanje, dejansko na-
perjeno v svoji konsekvenci proti državi,
mirno ob strani, niso prav nič boljše od de-
mokratske in bodo nosile sokrivdo za vse
posledice, ki utegnejo nastati iz započete-
ga kulturnega boja.

V programu SLS je svoboda vseh kon-
fesij naše države! Državna oblast mora
vsem konfesijam zagotoviti svobodo in ne
sme nobene na račun druge zapostavljati!
Le to more ohraniti prepotrebni konfesio-
nalni mir. Zato brezobziren boj tistim, ki
vrgajo z zlorabo državne moči verske bo-
je in tako majo temelje naše države. Tu
velja geslo: Kdor ni za nas, je proti nam,
ker dvema gospodoma ni mogoče hkrati
služiti!

Prispevajte za sklad S. L. S.!

Dr. Ivan Shvegel.

Ostleparjani izseljenci.

Denarji, ki jih vračajoči se izse-
ljenci nosijo s seboj, tvorijo le del vseh
tistih prilivov, ki jih naši izseljenci
jemljejo s seboj ali pa pošiljajo v do-
movino. V tem oziru imam pri rokah
samo ameriško statistiko iz predvoj-
nega časa. Leta 1908. so po podatkih
ameriškega generalnega komisarja za
izseljenišтво poslali izseljenci iz Ame-
rike domov:

V Avstro-Ogrsko	28.038.754-88 dol.;
« Italijo	23.719.115-55 »
« Rusijo	11.416.009-83 »
« Skandinavijo	5.980.233-60 »
« balk. države	2.440.000— »
« orient	1.155.000— »
« Finsko	1.067.028-65 »
« Nemčijo	685.385-26 »
« ostalo Evropo	3.164.507-69 »

Skupaj 77.666.035-46 dol.

V tej vsoti so obsežene samo tiste
denarne pošiljave, ki so bile nakaza-
ne po pošti ali bankah, ne pa tisti zue-
ski, ki so jih vzeli potniki s seboj, ki
so se priložile pismom ali se na drug
način zaračunale. Tako se je n. pr. gle-
de izseljencev iz Avstro-Ogrske trdilo,
da znašajo njihove pošiljave v domo-
vino v resnici po 100 milijonov dolar-
jev na leto. (Od tega je prinašalo 150
tisoč vsako leto v Avstro-Ogrsko vra-
čajočih se izseljencev približno 30 mi-
lijonov dolarjev s seboj.) Po tem ra-
čunu bi mogli smatrati, da je priteka-
lo v današnjo kraljevino Srbov, Hrvat-
tov in Slovencev iz Severne Amerike
približno 30 milijonov dolarjev izse-
ljenskih bank, ki se počajo s tem poslom,
teh denarjev izkorišča naše izseljence
približno 400 malih takozvanih izselje-
niških bank, ki se počajo s tem poslom,
na najhujši način. Denarni promet ta-
kih bank, ki istočasno prodajajo na-
šim ljudem vozne listke in služijo kot
poštni uradi, gostilne in specerijske
trgovine, znaša večkrat 5 do 10 mili-
jonov dolarjev na leto. Mnogokrat iz-
seljenci o poslanem denarju niti potr-
dila niso dobili. Včasih denar ni došel
na svoje mesto, včasih se je izplačilo
vleklo celo leto. Šele v zadnjih dneh
sem prejel reklamacije z Gorenjskega,
tičoč se denarnih pošiljav sloven-
skim družinam, ki so že leto dni na po-
tu. Mnogi teh izseljenjskih bankirjev,
kakor Maks Kobre, Deutsch Brothers,

Pdowe Mogilewsky, P. V. Rovnianeck,
Jarmulowsky, Aleksander Boris, Gro-
chosky, Adolf Mandel itd. so propadli,
drugi so z zaupanimi denarji pobegnili.
Največjo škodo so imeli naši ljudje
pri propadu Franka Zotti, ki je užival
med Dalmatinci veliko zaupanje. Ena
najzloglasnejših bančnih firm te vrste
je John Németh, Washington Street,
Newyork, ki je vsled ogrskega vpliva
več let zavzemal tudi mesto avstro-
ogrškega konzularnega agenta v Haz-
letonu, Pennsylvania. Še tekom vojno-
ko je bil oficijelni kurz avstrijske kri-
ne le še 10 centov, so prodajali ti ljudje
je jugoslovanskim delavcem iz Avstre-
je velike množine kron po 16 do 18 cen-
tov, slepeč jih, češ da je očka Franc
Jožef iz posebne dobrote do svojih po-
danikov v Ameriki izjemoma znižal
ceno krone za kratko dobo od 20 na 18
centov. Po vojni so bile pa velebanke,
ki so pri denarnih pošiljavah uganja-
le največje roparstvo, kakor hitro je
bilo zopet dovoljeno pošiljati denarje
iz Amerike v ozemlja, ki so preje pri-
padala centralnim valesilam. Skoraj
pri vsaki denarni pošiljavi iz Ameri-
ke sta izgubila pošiljalec in prejemnik
25 do 50 odstotkov. Ko je bila meseca
junija 1919 avstrijska krona vredna sa-
mo še 15 centimov, so se prodajala na-
kazila v Avstrijo s 6 do 7 centov ame-
riške veljave; ko je krona v Švici no-
tirala samo še 5 centimov = 1 cent
amer., so se v Newyorku prodajala na-
kazila v Avstrijo in nasledstvene dr-
žave po 5 centov za krono, to je pet-
krat višje, nego je bila vrednost. To sle-
parstvo je pospeševala okolnost, da so
se uradni kurzi, ki so razpoloženi po
vseh poštah uradih Združenih držav
tekem cele vojske držali mirovne re-
lacije. Krona je bila še vedno označena
z 20¹/₂ centa, ko je bila vredna samo še
5 do 1 centa. To je naše nevedne izse-
ljence zapeljalo in jih pognalo v roke
sleparjem. Ko sem bil pred 14 dnevi
na Dunaju in je znašal dolarski kurz
180—200 avstrijskih kron, so plačevale
tamkajšnje velebanke (tudi Jugoslo-
vanom, ki so na začudo potovali pre-
ko Dunaja) samo 150 kron, manj 2 %
provizije! Za vsakih 10.000 dolarjev so
zaslužile pri menjanju 3000 dolarjev.
Pri tem se je dvakrat menjavalo, en-
krat dolarje v avstrijske krone in nato
avstrijske krone v dinarje. Dasiravno
so valutne kupčije na Dunaju prepo-
vedane, so dunajske banke meseca ju-
nija izkazale milijonske dobičke v de-
vizah. Bank-Verein je v svojem letnem

LISTEK.

Nastop mlade umetnosti v Ljubljani.

V bližnjih dneh bo doživela Ljub-
ljana novost: mlada umetnost stopi
smelo pred njo in jo izzivajoče povpra-
ša po njenem mnenju, češ: tu sem, —
sedaj povej, kaj misliš o meni. Pred-
priprava za te prireditve se je vršila
že pred dvema mesecemav Novem me-
stu. Daj, v Novem mestu, na provinci,
sredi ljudi, ki niso navajeni na razstave,
javno čitanje pesniških del in in-
timne muzikalične prireditve. Bil je to
seve slučaj. Lahko bi se bilo isto zgo-
dilo v Kranju ali kakem drugem ma-
lem mestu; slučaj je hotel, da je tam
doma, eden najizrazitejših naših mila-
dih, Anton Podbevšek. Dosedaj ga jav-
nost še ni priznala, on pa veruje v svo-
jo umetnost, zato je vrget občinstvu
rokavico, češ: Slobodno vam, obsodite
me! Novomeške prireditve so primer-
no razgibale duhove, odmeve smo čuli
tudi v časopisju, in reči moramo, da
je dobro, če se občinstvo (v najširšem
pomenu te besede!) malo razburi in je
prisiljeno zavzemati stališče, čeprav
prav nič ne čuti potrebe po tem.

V večjem slogu nastopa sedaj ista
umetniška struja v Ljubljani. Vse
umetniške stroke bodo zastopane, sa-

mo arhitektura in igralska umetnost
zaenkrat še nista našli propagatorjev
v tem krogu.

Vrsto prireditev otvori umetniška
razstava v Jakopičevem paviljonu, ka-
tere otvoritev se vrši v soboto 6. t. m.
dopolodne. Zastopani bodo topot sami
najmlajši, ne samo najmlajši po letih,
ampak po umetniškem hotenju, po
idejah, po izraznih sredstvih. Brata
Kralja Ljubljana že itak pozna, že o
priliki zadnje razstave se je razdelila
v njihove privrženice in nasprotnike.
Sicer pa sta proti pričakovanju našla
še dosti milosti pri občinstvu in delo-
ma tudi razumevanja, posebno, kjer
sta primitivna v svojem čustvovanju
in izraznih sredstvih. Tudi Napotnik
je bil na zadnji razstavi mej onimi, ki
so doživeli nedvomen uspeh. Tretji, ki
razstavi, Jakac, je Ljubljancanom tudi
že znan, toda našli ga bodo tu druge-
ga, kakor so ga videli še na zadnji raz-
stavi in bojim se, da bo on v nekaterih
svojih proizvodih trši oreh kot sta
Kralja. — Poleg teh razstavita še dva
absolvirana gimnazijca iz Novega me-
sta, Mušič in Skalicky in — čudo
božje! — najmlajša dva, ki sta komaj
zapustila srednjo šolo, ki jima je bil
svet s svojimi akademijami in velikim
tokom moderne kulture in umetnosti
popolnoma zaprt in tuj, sta šla najda-
lje na levo. In marsikdo, ki moderne
umetnosti ne razume, se bo mogoče za-

misli ob tem dejstvu in se vprašal na
tistem; mogoče pa je le nekaj na nji,
ker če bi ne ležala takorekoč v zraku,
odkod bi se pojavljala že pri najmlaj-
šem naraščanju?

Zato svetujem vsem, ki se bodo
udeleževali teh prireditev (— naj bi se
jih udeleževalo čim več, ker če se mo-
goče tudi ne pregrizejo do razumeva-
nja vseh razstavljenih in podanih del,
jih zagotovim, da bodo v nekem oziru
vseeno razširili svoje obzore in mogo-
če tudi vsaj trohico tega doživeli, kar
ta umetnost hoče!) — zato svetujem
vsem, da se otresejo vseh predsodkov,
najsi se ti imenujejo estetika, kakor
so jo čitali v kaki knjigi iz polpretek-
losti, ali merilo klasične ali renesančne
umetnosti, ter naj skušajo čisto na-
ivno gledati in poslušati in opazovati
to, kar jim bo podanega. Svetoval bi
jim, da se obnašajo tako kakor bi jih
čez noč prestavili kam v tujo jim kul-
turo, recimo na Japonsko, Kitajsko, v
Indijo. Naj ne iščejo povsod alegorij,
umetničenja, ki umetnik nanje niti od-
daleč ni mislil ter kombiniranih razlag
za to, kar bi bilo mogoče otroku na prvi
mah jasno, ter bi tlesnil z ročicami in
se veselo zasmeljal. Vsak naj se zado-
volji s tem, kar in kolikor mu bo do-
stopno in naj bo prepričan, da je s tem
napravil en korak dalje k duševni skup-
nosti s kulturo bodočih rodov, ker ob-
stoja modernih struj v umetnosti ni

mogoče več zanikati, ostale bodo tudi
v zgodovini in tvorile z drugim vred
temelj, na katerem se bodo vzgajali
naši otroci in njihovi potomci.

Druga prireditev bo v soboto zve-
čer: koncert Marija Kogoj. O Kogoju
je v »Slovencu« že prav primerno iz-
pregovoril I. Vidmar.

Tretja prireditev bo recitativni ve-
čer sotruidnika »Dom in Sveta« Antona
Podbevška. Mnogi so njegove pesmi čit-
ali in jih razumeli, drugi trdijo, da ne
morejo najti pota do razumevanja nje-
govih del. Naj gredo na ta večer; čital
bo 10 pesmi iz zbirke, ki nosi izzivajoč
naslov »Človek z bombami«. Naslov je
res izzivajoč, a lahko vas zagotovim,
niti Podbevšek niti njegova umetnost
še oddaleč nista tako strašna kot ta
naslov. Poudarjam zopet: Brez pred-
sodkov ga čitajte in poslušajte, pa bo-
ste gotovo našli pot tudi do njegove
duše.

O priliki teh prireditev izdajo pri-
reditelji tudi tiskan program. Ne bo
sicer mnogo besed v tem programu, a
že njegova zunanost in cela priredba
pomeni program. Naslovna stran!
Jakčev linorez! Vzemite vse naslovne
strani slovenskih knjig, kar jih je do-
sedaj izšlo, — niti ene ne najdete po-
dobne Jakčevi.

Kraljeva maska je prav dobra, ali
vseeno če stopiš z ondotnim merilom
pred to, se boš ustavil, — ne najdeš

poročilo (Neue Freie Presse dne 4. junija) napovedal 12 in pol milijona kron dobička pri valutnih poslih, zaslužil je pa v resnici najbrže desetkrat toliko.

Za odpravo teh razmer, ki prizadevajo našim rojakom težko škodo in ki sem jih prav zato nekoliko obširneje opisal, bi bil poklican ravno izseljeniški komisar. Le-ta naj odpravo denarjev v domovino napelje v pravi tir, od česar ne bodo imeli korist le naši ljudje,

je, katerim se bodo znesli doma hitro in brez obdobja prekomernih kurznih dobičkov izplačali, ampak tudi naša država, kateri se bo s tem nudila možnost, da si nabavi velike dolarske imovine. Dokler tega važnega vprašanja od tu ne uredimo, bodo vse tamkaj ustanavljajoče se zasebne banke, tudi jugoslovanske, zlo le nadaljevale in izkoriščanje ljudi pomnoževale.

V boj za ljudsko ustavo!

Pozor pred sleparijami!

Iz več krajev se poroča, da so se pri reklamacijah vršile razne sleparije. Somišljeniki prosimo, da pozorno zasledujejo vsako sleparsko volivno mahinacijo, nam vsak tak slučaj nemudoma javijo in pošljejo ves dokazilni material z eventuelno navedbo priča.

Tajništvo S. L. S.

„Brez Slovenije ni Jugoslavije!“

Tako je zapisalo »Jutro« predvčerajšnjem na pot našim delegatom, ki gredo v Rapallo na pogajanja z Italijo. Dan pred tem pa se je dr. Kukovec na volivnem shodu v Celju norčeval iz »zgodovinske Slovenije«, in izjavil, da »Slovenije ne potrebujemo«. In taki stranki naj slovensko ljudstvo odda svoje glasove!

Kaj demokratiški list piše o »Samostojni«?

V »Domovini« od 3. tega meseca piše neki obrtnik, ki presoja vse stranke, o »Samostojni kmetijski stranki« dobesedno sledeče: »Precej velike obljube daje Samostojna«. Vsa čast ji, vendar kmečki stanovski program ne more biti program obrtnikov. Oni podpirajo Samostojno le, v kolikor upajo, da bo to škodovalo klerikalizmu. Vendar vedo, da je glavni in resni starši sovražnik klerikalizma JDS: kar je obrtnikov — stare napredne garde, bodo volili demokratsko.« — Iz tega se jasno vidi, da smatrajo demokrati »Samostojno« samo za priganjačo, ki naj jim pomaga uloviti na demokratski lim one kmete, ki jih smatrajo za nezavedne in slepe. »Samostojna« jim je le za to dobra, da jim pomaga pri protikatoliški gonji, drugega pomena ji sami ne pripisujejo, kakor je jasno razvideti iz »Domovine«. »Samostojni« Mermolje in Ureki pa se napihujejo s svojim »kmetijskim« programom in se na vse kriplje branijo pred očitkom, da so prosto bojno orožje demokratov. Sami demokratski listi jih pobijajo!

Demokratizem je: orijentacija na zapad!

Veste, kdo je to zapisal? — »Jutro!« — In sicer v uvodniku 4. t. m., kjer toči bridke solze za dr. Rybařem, ki kandidira kot nosilec liste narodno-socialne stranke, mesto da poveri svojo politično bodočnost listu jugoslovanskih demokratov, kjer bi gotovo propadel. »Jutro« predočuje primorskim emigrantom, kakšen zločin na naši državi

pota dalje. Od naslovnih strani prvih Cankarjevih in Zupančičevih knjig dalje nismo doživeli kaj tako novega. One so za nas danes že preživeto stališče, a dosti drugače kot ta danes takrat niso učinkovale.

Isto velja o plakatu v Unionu. Vse figuralno je izključeno. Valovite linije in same barve. Okrašena ploskev, ki neizogibno opozori nase, vse je vravno-vešeno, — organizem, ki ga ni mogoče zanikati, — razumljiv pa edino sam iz sebe, tak kot je, brez razlage, brez kompliciranih teorij. Eden redkih dobrih plakatov pri nas! Kosov plakat »Bratom v robstvu« in ta pomenjata — že Bog da! — preobrat tudi v naši plakatu — pa magari najbolj vsakdanji — umetnosti.

Opozarjam čitatelje na to prireditve in jim še enkrat svetujem: Priidite brez predsodkov, bodite kot otroci, ali pa kot človek, ki se z resnostjo posveti učenju novega jezika. In kaj so umetnostna izrazila drugo kot jezik?!

Ste čitali v »Dom in Svetu« št. 5. in 6. pesem Stana Kosovela »v galeriji«? Premislite mutatis mutandis za ozirom na to prireditve tele njene verze:

»Vse sem že videl: bilo je v drugačni obliki kakor so zdaj ti pred mene postavljeni liki. Ah, in vendar: tak resnično, tak lepo kot to, — vsepoved rože ljubezni cvetó.«

Brez ljubezni v najširšem smislu ni umetnosti, in ljubezni do svoje umetnosti ne boste odrekli ne M. Kosovu, ne Podbevšku, ne bratoma Kračjemu, ne Napotniku, ne Jakcu.

Fr. Stele.

je s tem naredil dr. Rybař. Emigranti morajo vedeti, da »če pade demokratska stranka, pade tudi jugoslovanska shvačanje naše države«. Kajti v naši državi se vrši borba dveh svetov. Mi smo pričakovali, da bo »Jutro« članek zdaj prišel na dan z rimskim klerikalizmom in svobodomiselnostjo, kakor je to njegova navada. Ne! Čujete in strmite: Klerikalci so — velesrbi! Klerikalci težijo v družbi s srbskimi radikalci — na vzhod! Demokrati pa, ki dan na dan pišejo slavošpeve na pravoslavje (kakor ga oni razumejo), imajo »orijentacijo na zapad!« Če ti patrioti, s katerimi država stoji in pade, ne zmagajo, bo naša država težila proti Carigradu, se odrekla Primorju in Korški in neodrešena domovina bo dalje ječala pod tujim jarmom. Tako čitamo v »Jutru«. Če bi ne bilo črno na belem, bi človek ne verjel, da je to zapisalo glasilo slov. demokratov. Kaj, ta stranka, ki je še nedavno aplavdirala »Mentorju«, kateri zahteva neodložno orijentalizacijo Slovencev, odpravo latinice, tega znamenja sužnosti in odvisnosti od Rima, centra »gnjile« zapadne kulture, — stranka, ki noč in dan bruhaja ogenj in žveplo proti zapadnemu katolištvu, ta stranka centralizma pod vzhodnim solncem, se je zdaj orijentalizirala na zapad? Iz »klerikalcev« pa, ki se trudijo, da »latinizirajo« in porimljanijo ubogo Srbijo, kakor venomer brenči demokratsko časopisje, pa so se čez noč izvalili velesrbi! Če se gospodom od J. D. S. ne blede, pa imajo primorske brate za jako neumne.

Kako J. D. S., S. K. S. in N. S. S. kandidirajo Primorce.

Včerajšnje »Jutro« se v članku »Begnunci in politična taktika« bavi s kandidaturami v Jugoslaviji živečih rojakov iz zasedenega ozemlja in piše med drugim: »Demokrati so postavili za svojega kandidata najodličnejšega tržaškega politika, člana Jugoslovanskega odbora in prejšnjega sežanskega narodnonaprednega državnega poslanca dr. Gustava Gregorina, kmetiska stranka dr. B. Vošnjaka in Ivana Mrmoljo, klerikalci nobenega in narodni socialisti dr. Rybařa.« — Oglejmo si po vrsti te kandidature. Demokrati kandidirajo dr. Gregorina samo zato, da bi pridobili za svojo listo kolikor mogoče veliko begunskih glasov. Če bi jim bilo res kaj na tem, da bi bil izvoljen zastopnik rojakov iz zasedenega ozemlja, bi ga postavili na sigurno mesto. Tako so si pa »sigurna« mesta pridržali dr. Tavčar, dr. Žerjav in dr. Kukovec, dr. Gregorina so pa postavili med kvalificirane kandidate na Štajerskem, o katerih je čisto gotovo, da ne bo nobeden izvoljen. — Samostojna kmetiska stranka kandidira na Štajerskem dr. B. Vošnjaka, kateri ni iz zasedenega ozemlja, — ampak štajerski rojak in vseučilišni profesor v Ljubljani, ter Ivana Mrmoljo, ki se je že med vojsko za stalno preselil na Štajersko, si tam kupil posestvo ter mesto, da bi se briga za svoje goriške rojake prišel delati razdor med štajerskimi kmeti. — Narodni socialisti so postavili na prvo mesto svoje kandidatne liste na Štajerskem dr. Rybařa; pa gotovo ne iz ljubezni do rojakov iz zasedenega ozemlja, ampak zato, ker v svoji sredi nimajo nikogar, ki bi »vlekel«. Pa tudi ta kandidatura ni sigurna, ker se narodno socialna stranka, posebno med železničarji, kjer je ta stranka upala največ zaslonbe, močno krha. — Kaj pa SLS? Ali res ni postavila nobenega zastopnika rojakov iz zasedenega ozemlja? V Ljubljani kandidira na prvem mestu dr. Gosarja, ki je doma iz zasedenega ozemlja in ki bo čisto grozovo izvoljen. In dr. Gosar, bo gotovo bolje zastopal rojake iz zasedenega ozemlja, kakor pa prijatelj demokratskega ministra Koste Stojanoviča, ki je na potu v Rapallo, kjer bo reševal — zasedeno ozemlje!

J. D. S. in dr. Rybař.

Da pridejo v bodoči konstituenti koristni neosvoboženega ozemlja do veljave, kandidirajo na strankarskih listah Slovenije tudi politiki iz neosvoboženega ozemlja. Tako je stopil na kandidatno listo Narodno-socialne stranke dr. Rybař. Vedeli smo, da bo JDS nastopila povsem ostro proti svoji konkurentinji NSS. Mislili smo pa, da bo pobijala z odločnostjo program svoje nasprotnice, dokazovala jožubnost njene politike, pogrščenost

njenih načel. Mesto tega smo pa doživeli, da se spravlja ta stranka na o sebo dr. Rybařa, kateri niti ni voditelj NSS. »Jutro« mu grozi, da »mora nositi v volivni borbi vse posledice«, in da bo dokazala »vse očitke proti Rybařu v dunajskem drž. zboru, Rybařu v Parizu, Rybařu v Belgradu.« Mesto da bi se JDS borila proti NSS, hoče napadati prejšnjo primorsko politiko dr. Rybařa, kakor jo je zastopal na Dunaju v parlamentu. Mi smo se sicer čudili kandidaturi dr. Rybařa, toda izjaviti moramo, da smo odločno nasprotni, da bi se oseba in politika zaslužnega primorskega politika napadala. Ali je bila politika dr. Rybařa v skladu s potrebami in željami Tržačanov, o tem imajo oni odločiti, ne pa dr. Žerjav; poleg tega ta razprava nikakor ne spada v volivni boj za konstituantno. H koncu bi naprosili gospoda Žerjava, naj pove, kakšne zasluge si je o nstekel za Primorje, ko je bival na Goriskem. Ko bo dokazal svoje zasluge, ki jih ni, potem naj šele kritizira primorsko delovanje dr. Rybařa.

Primorec.

J. D. S. je za svobodo verskega prepričanja.

Kakor znano, naši demokrati trdijo, da niso zoper katoliško vero in cerkev, oni so samo zoper »klerikalizem«, ki vero »izrablja v politične namene. Zdaj pa berite sledeči dopis v »Domovini« od 3. t. m.: »V cerkvi nam je župnik namesto pridige čital »Škofijski list«, v katerem škof tarna, da težko izhaja, da ima čez pol milijona dolga na semenišču, da ne more vzdrževati lemenatarjev, da je pomanjkanje duhovnov in gojencev, da bodo imeli cerkve in šole, duhovnikov pa ne. Župnik se je odločil poslati prihodnji teden dekleta, ki bodo pobirale fižol, rž in drugo žito, in prosil vsakega, da bi kaj daroval, stroške za pošiljatev v Ljubljano pa bo sam poravnal iz svojega. Ne, kakor kaže, duhovnov ne bo, ker kdo se bo 18 let mučil, potem pa živel v slabih razmerah? Ljudje ne spoštujejo več duhovnov, zaničujejo jih, slabe časopise čitajo. Potem se je župnik spravil nad »Jutro« in »Domovino« in priporočal klerikalne kandidate, ker ako ne bodo izvoljeni v državni zbor katoliški možje, bomo ob vero, ob duhovnike, razporoko bomo imeli in brez krstov in drugih zakramentov, bomo, ker ne bo duhovskega naraščaja.« Tako so duhovniki na delu, na tak način lovijo volivce! Bi bil pač zelo potreben »kancelparagraf«, da bi duhovniki v cerkvi razlagali samo božjo resnico in pustili pri miru politiko, ki ne spada v cerkev! Ako torej duhovnik prosi vernike, naj nabirajo prostovoljno darov za semenišča, da bi ljudstvo v prihodnosti ne trpelo na pomanjkanju duhovnikov, je to zloraba prižnice in vere in bi se takemu duhovniku moral pripeti nagobčnik v obliki »Kancelparagrafa. Tudi ni duhovniku dovoljeno pozivljati vernikov, naj volijo take zastopnike, ki se bodo potegovali za take politične razmere, v katerih bo zagotovljen verski pouk v ljudskih šolah in v katerih bo zajamčen duhovščini pošten obstoj. Teh ljudi res ne razumemo. Duhovščina naj s prižnice priporoča kandidate J. D. S., ali pa naj kot mutasti pes sploh nič ne govori, marveč potrpežljivo gleda, kako nastopajo stranke, ki bi poskrbele za to, da katoliška duhovščina sploh izgine iz lica zemlje, iz semenišča pa naj postanejo ruine, okoli katerih se bo bršljan ovijal! To je svoboda vere, cerkve in vesti, kakor si jo J. D. S. predstavlja.

Poraz samostojnih v Polhovem gradu.

V nedeljo 31. oktobra so se pri nas vršile volitve za agrarno reformo. Vsi smo bili radovedni, kakšen bo izid, ko »samostojni« vedno vpijejo, da imajo večino v občini. Volitve so pokazale, kako se motijo. Mi smo dobili 79 glasov, samostojni pa le 22. Kako se je samostojni župan Grabič trudil in prizadeval, da bi svoji stranki kolikor mogoče pomagal do zmage, pove-mo to-le: Prvič, da je eno uro pred volitvijo prestavil kraj volišča v svoje prostore, kjer je gostilna; teden poprej je bilo javno oklicano, da se vrši volitev v šoli. Drugič, da je županstvo javno pred cerkvijo razglasilo listo samostojnih kandidatov in da se listi teh dobe pri tukajšnjem okrajnem slugi. Tretjič, da je župan sam kot predsednik volivne komisije v volivni sobi agitiral za samostojne kandidate in vsiljeval njih liste. Četrto, da je župan zastopnika samostojnih povabil v volivno komisijo, našega zastopnika pa se je branil sprejeti; le na njegovo zahtevo je to storil. In vkljub vsemu temu so samostojni tako propadli. Vprašamo, ali je po postavi in dovoljeno, da dela župan tako pristransko samo za svojo stranko, ki pri vsaki priliki povdarja, kako dela po postavi? Z veseljem je bilo gledati, kako so volivci trgali vsiljene liste samostojnih in naše volili. Izid volitev ka-

že, da Polhov Gradec ni trdnjava samostojnih, kakor se sami radi bahajo.

Ali je demokratska stranka narodna?

Demokratska stranka v Belgradu pravi v svojem volivnem programu o sebi, da je narodna, da ima vso svojo moč iz naroda. O tem razpravlja sedaj v »Samoupravi« Mil. L. Vasić in prihaja do zaključka, da Demokratska stranka za sedaj v nobenem oziru ni narodna stranka, ampak bi mogla k večjemu to še-le postati. Potem navaja zgodovino in razvoj Demokratske stranke: »Misel za ustanovitev demokratske stranke je izšla iz srede nekoliko mož, in sicer ne v Belgradu ali Zagrebu, ne med narodom, ampak daleč od naroda — v Ženevi. Tedaj, ko se je v teh ljudeh rodila ta misel, naš narod ni bil svoboden, marveč v suženstvu pod Avstrijo in Bolgarijo. A demokratska stranka se ni ustanovila kot opozicija proti Avstriji in Bolgariji, ampak kot opozicija proti stranki, ki je imela takrat v rokah srbsko vladno in ki je tedaj skupaj z narodom napenjala vse sile, da sovražnika požene iz domovine. Ti ljudje so tedaj, ko so postavili temelj demokratski stranki, opravičevali to z razlogi, katerih nekaterih, in to najglavnejših, danes v Belgradu niti spomniti ne smemo! In končno težnje te stranke niso bile tiste, ki jih je v oni dobi gojil srbski narod, ker je srbski narod imel eno edino težnjo — da se osvobodi sovražnika. Ko so potem ti ljudje prišli v Belgrad in hoteli oživitvoriti svojo ženevsko misel, je šlo nekam težko. Mnogi so se obotavljali in treba je bilo upotrebiti sredstva, za katera navadni ljudje niso vedeli, dokler se ni ustanovil glavni štab te vojske, in sicer najprej kot delniško društvo z osnovno glavnico 3.000.000 kron. Tako je bil osnovan štab, ki je bil pa zaenkrat še brez vojske. Toda vsak izmed komandantov je računal na svojo dotedanjno četo, češ, da mu bo morala slediti tudi pod novim naslovom, kakor se pač za vojsko spodobi. Ali je vojska z novim poveljstvom zadovoljna ali ne, tega do danes niti vprašali niso. Dejansko Demokratska stranka med narodom še ne obstoji. Ona se še-le sedaj razsejava med narodom potom uradnikov in — izvoznicarjev.« Ko prihajajo demokratski voditelji med narod, si nikdar ne upajo demokratske stranke niti omeniti, ampak govore le pod firmo prejšnjih strank, ki so se združile v Demokratski zajednici. »Ta stranka se še do danes ni resno potrudila, da bi svoje nazore o državnih vprašanjih resno in jasno ugotovila in jih uredila v stalen politični program. Kar je izdala kot svoj program sedaj, je neglede na to, da je v bistvu le parafraza radikalnega programa — navaden strankarski volivni proglas, sestavljen samo za to priliko.« Ta stranka torej še danes nima svojega programa in potemtakem sploh ne zasluži imena stranke. To in tak je torej belgrajski generalni štab Demokratske stranke; da pokrajinska podpoveljstva niso nič boljša, je gotovo.

Koliko poslancev dobi J. D. S.?

To je natančno izračunala demokratska »Riječ S. H. S.« Demokratije dobe do 180 mandatov, radikalci 80, hrvatska zajednica pa komaj 8 do 10. Koliko dobi SLS in Hrvatska pučka stranka in koliko Radicevci, »Riječ« še ni izračunala. Najbrž tudi samo 8 do 10 vsi skupaj. — Belgrajski politični krogi sicer sodijo, da demokrati ne bodo dobili več kot 50 do 70 poslancev, radikalci pa 120 — 150, SLS in HPS 50 do 60, radicevci 25 do 30, Zajednica pa 10 do 15, vendar pustimo demokratom veselje do dneva volitev.

Bog iz demokratske stranke.

Iz hrvatsko-srbske koalicije, ki tvori hrbtnico Demokratske stranke, kateri je dala tudi glavnega vojskovodjo, so bili izstopili že pred osnutjem Demokratske zajednice: Franjo Supilo, dr. Trumbić, dr. Smolaka, dr. Fran Potočnjak, dr. Hinković in Jovo Banjanin; iz Demokratske stranke so tekotom dveh let izstopili še ostali možje, ki so kaj pomenili: dr. Bogdan Medaković, prof. Manojlović, dr. Peleš, dr. Magdić, bivši ban Mihalović, Ljuba Babić-Gjalski, Z. Bertić in prof. Poljak. Tako da danes ni v Demokratski zajednici nobenega odličnejšega Hrvata ali Srba. Držati stremena vladohlepne, nespodobnemu in tiranskemu Svetozaru Pribičeviću — te vloge se pač brani vsak resniški politik.

Stranka svetovnega glada.

Jugoslovanska komunistična stranka je po vseh oglih nabila rdeče plakate, kjer vsem tistim, ki bi jo volili, obeta rajsko mano in polne lonce. Kako bi pa komunistični paradiz v resnici izgledal, nam pove sam njihov prerok, genijalni Bronštajn-Trocki, ki je te dni švedskim komunistom, kateri so ga opozorili na strašne razmere v Rusiji, odgovoril sledeče tolažilno ba-

sede: »Kaj je potem, če bo zima in preti smrt od glada? Buržoazija si prizadeva, da bi nas porazila, a mi ji dokažemo, da se moti. Mi moramo živeti! Za vsako ceno moramo uničiti sovražnika in zato je treba, da se država poslužuje vseh sredstev obrane. Tri četrtine prebivalstva bodo poginile vsled zime in lakote, a kar ostane, bo gotovo zmagalo v splošni revoluciji.«

Glad in mrzota torej spadata zdaj bistveno k programu ruskih komunistov, ki so sklenili, da čakajo na zmago proletariata, dokler ne pogine tri četrtine človeštva od glada. Naši jugoslovanski komunisti pa zahtevajo, naj se jugoslovanski proletarijat brezpogojno podvrže diktaturi teh norcev. Ni čuda, da je zdaj tovariš Golouh, gotovo najbolj pametni iz naših komunistov, obrnil »Jugoslovanski komunistični stranki« hrbet in njenim voditeljem-koritarjem v »Napreju« očita, da varajo jugoslovanski proletarijat. Saj je bilo veliko čudo, kako je tak razsoden človek mogel sploh tako dolgo vztrajati sredi teh psihihpatov.

GLAVNI UREDNIK »SLOVENC« POSLANEC SMODEJ

je odklonil od stranke ponudeno mu kandidaturo, da se more popolnoma posvetiti dnevni žurnalistiki.

Naša vojna odškodnina.

LDU Belgrad, 3. nov. (ZNU) Predsednik naše reparacijske komisije v Parizu, Mato Bošković, je došel v Belgrad, da se sporazume z vlado in dobi nova navodila za bodoča pogajanja z zavezniki v zadevi reparacije. Uredništvo »Politike« je naprosilo Boškovića za pojasnilo o namenu njegovega prihoda ter o stanju, v katerem se nahaja naše odškodninsko vprašanje. Pri tej priliki je izjavil g. Bošković: Moj položaj kot predsednika jugoslovanske reparacijske komisije mi ne dovoljuje, da sem v vprašanju reparacij odkrit v vseh podrobnostih, ker na žalost še ni odstranjena tajnost diplomacije. V mejah možnosti pa smatram za potrebno, da ve naša javnost, kaj se dela, zlasti v vprašanjih, ki se tičejo predvsem naše države. Moram reči, da je moj vtis, kolikor se tiče vprašanja odškodnine, zelo ugoden. Bojazni ni treba imeti, ker so naši interesi zavarovani z besedilom pogodbe. Nesporno je, da se vsak zaveznik bori za svoje interese, vendar pa se vrše medsebojne razprave o mejah splošnih interesov, od katerih še nismo nikdar vrše medsebojne razprave v mejah splošnem zavezništvu kot celota napram Nemčiji. To je delo prvih velesil. Neodvisno od tega se vodijo pogajanja glede izvršitve pogodbe med zavezniki v svrhu ureditve njihovih medsebojnih odnosov glede razdelitve reparacij. Za nas posebej ima pomen ta drugi del pogajanj, ker leži v njih težišče vseh naših namenov, po katerih se ima določiti vsota, ki jo je naša dežela zaslužila. — Na vprašanje, koliko odstotkov bi mogli dobiti, je odgovoril g. Bošković: Mi smo to poletje skupno z ostalimi zavezniki prevzeli obveznost, da pristanejo na zmanjšanje svojega deleža. V kolikor se bodo zmanjšali odstotki Francije in Anglije, se bodo zmanjšali tudi za našo kraljevino. To se je zgodilo, da se pride do gotovejšega uspeha, s katerim se more računati. Z ozirom na to se imajo seveda odstotki spraviti v sklad z določenim sporazumom. Anglija je zmanjšala svoje odstotke od 23 na 22%, Francija pa od 55 na 52%. Ta dva velika zaveznika sta se odrekla vsak po 3% svojih zahtev. Kot naravna posledica tega je došlo tudi zmanjšanje naših odstotkov od 6 na 5,55%. Po tem sporazumu smo imeli iz prvih 155 milijard iz splošnega reparacijskega sklada zajamčenih 5,55%, od prihodnjih 155 milijard ali več, kolikor se bo dobilo od Nemčije, pa je za nas določenih 4,69%. Sedaj se vodi najnaknadna pogajanja, da se pride do pozitivnega rezultata. Pri zaveznikih se opaža razpoloženje za izenačenje odstotkov v celokupnem in ne v posameznih prejemkih. Na tej podlagi temelji tudi predlog, da bi prišli do povprečne vrednosti od 5%. Naši dosedanja odnosi z zavezniki, zlasti pa pismene obveznosti, nas potrjujejo v prepričanju, da bomo zadovoljni. To je samo vprašanje časa in nič več.

Posledica ameriških volitev.

LDU New York, 4. novembra. (Wolff.) Vsled izida volitev predsednika je bil za novega guvernerja v New Yorku imenovan republikanski kandidat namesto prejšnjega demokratskega guvernerja. — Po poročilu lista »Chicago Tribune« je bil Harding izvoljen s 6.587.000 glasovi.

LDU Pariz, 4. novembra. (DKU) V državi New York je bilo za Hardinga oddanih 785.576 glasov, za Coxa 345.536 in za Deebsa 131.856 glasov. Volitve za senat prinašajo republikancem večino 18 glasov. V prejšnjem senatu so imeli republikanci

samo večino 2 glasov. — Po poslednjih poročilih je dobil Harding 5 milijonov glasov.

LDU Amsterdam, 3. novembra. (DKU) »Hollands Nieuws Bureau« poroča iz New Yorka: Po razglasitvi rezultata volitve predsednika, so demokratiški voditelji splošno izjavili, da je ta odločitev toliko, kakor poseben mir z Nemčijo in da sabotira zvezo narodov.

LDU Pariz, 4. novembra. (Wolff.) »Echo de Paris« meni, da izvolitev Hardinga ne prinese nobenih jasnih političnih smernic. Izvoljen da je mož trgovskega sveta, ki želi red v notranjosti in opreznost v politiki na zunaj. — »Petit Parisien« meni, da izvolitev Hardinga pomeni brezpogojni sprejem versailleske pogodbe po Zedinjenih državah. Obenem pa je verjetno, da se sprejme angleško-ameriško-francoska zaščitna pogodba. — »Petit Journal« naglašja, da je izvolitev Hardinga internacionalizmu zadala hud udar. Zmagal je nacionalizem. — »Humanite« piše, da je današnja Amerika zopet stara Amerika: plutokracija s senatom in reprezentantsko zbornico, čijih člani pripadajo gospodarstvu in industriji.

LDU Amsterdam, 4. novembra. (DKU) »Telegraph« javlja iz Londona: Mnogo držav, ki so imele leta 1916. demokratsko večino, je prestopilo k republikancem: Arizona, Kalifornija, Colorado, Kansas, Nebraska, New Hampshire, severna Dakota, Ohio in Washington. Tudi New York, ki je veljal za branik demokratov, je prestopil k republikancem. Cox je izgubil svoj lastni volivni okraj Ohio. — Wilsonov tajnik je dejal: »Izid volitev me spominja besed Wilsonovih: Rajši utrpim poraz za stvar, ki bo enkrat triumfirala, nego da zmagam v stvari, ki bo enkrat izgubljena.« — Iz Orlanda (Florida) se poroča, da so se zamorci, katerih niso ipustili k volitvam, ker niso plačali davkov, zbrali in da sta bili pri tem ubiti dve ženski poleg več ranjenih. Množica je obsela enega zamorca in sežgala pet drugih. Hiše, v katere so pobegnili zamorci, so bile zapaljene.

LDU Berlin, 4. novembra. (DKU) Tukajšnji listi v svojih člankih o volivnem izidu v Zedinjenih državah svare, naj se ne misli optimistično o položaju. Skoraj vsi so uverjeni, da bodo Zedinjene države vztrajale pri politiki nevmešavanja v evropske odnose. Vsekakor pa smatrajo za napredek, da Harding v svoji politiki ne bo nastopal zoper Nemčijo.

Konec rudarske stavke na Angleškam.

LDU London, 3. novembra. (Reuter) Glasovanje rudarjev je izkazalo večino 8459 glasov proti temu, da se ukrenjena pogodba sprejme. Odposlanci na konferenci v Londonu pa so sklenili, svetovati rudarjem, da začno takoj zopet delati.

LDU London, 4. novembra. (Wolff) Pri glasovanju rudarjev se je izreklo 338.045 glasov za to, da se sprejme prošli teden ukrenjena pogodba, a 346.000 glasov proti temu. Določbe rudarske zveze predpisujejo, da se stavka ne sme proglasiti, ako se zanj ne izreče dvetretjinska večina. Z ozirom na to je rudarska konferenca izjavila, da je stavka končana in nasvetovala rudarjem, naj začno nemudoma z delom.

London, 4. novembra. (Reuter.) Po rudarski stavki povzročeni pomanjkljaj premoga se ceni na 14 milijonov ton. Rudarska zveza je stavkujočim izplačala do slej 2 milijona funtov šterlingov.

MEZDNO GIBANJE MED FRANCOŠKIMI RUDARJI.

LDU Pariz, 3. novembra. (DKU) Francoska rudarska zveza je na svoji včerajšnji seji sklenila, da s svojimi zahtevami po zvišanju mezd počaka do 14. novembra. Ako se tedaj ne ugotovi njihovim zahtevam, napove splošno stavko.

RUSKO-POLJSKA POGAJANJA.

LDU London, 4. novembra. (Reuter.) Po brzojavki iz Rige se bodo sedaj po povratku Joffea iz Moskve iznova pričela rusko-poljska pogajanja.

LDU Moskva, 4. novembra. (Brezžično.) Izmenjava ratifikacijskih listin za poljsko-ruski predhodni mir se je izvršila v Rigi dne 2. novembra ob 17. uri.

BOLJSEVIŠKI BOJI.

LDU Moskva, 4. nov. (Brezžično.) Frontno poročilo z dne 3. t. mes.: Na vsej južni fronti potiskamo sovražnika v lutih bojih proti jugu. Sovražnik se umika kakor bežec na krinski polotok.

ZAPLEMBE NEMŠKIH LADIJ.

LDU Bruselj, 4. novembra. (Wolff.) »Libre Belgique« poroča, da Delacroix odločno demantira vest, da bo Belgija prihodnji teden naznanila opustitev zaplemb nemških ladij.

MAZARSKE DEMONSTRACIJE PROTI MIROVNI POGODBI.

LDU Budimpešta, 4. novembra. (MKU) Danes popoldne se je pred glavnim vhodom parlamenta zbrala ogromna množica, ki je protestirala proti ratifikaciji mirovne pogodbe. Podpredsednik društva zbujajočih se Mažarov Lukavits in Ludvik Kationa sta imela nagovore na demonstrante, kjer sta protestirala proti mirovni pogodbi in z ostrimi besedami kritizirala zadržanje vlade glede ratifikacije. Med govori je množica hrupno izražala svojo nevoljo proti vladi in narodni skupščini. Močni oddelki redarjev in vojakov pred parlamentom vendar niso imeli povoda nastopiti, ker se je množica kmalu zopet mirno razšla.

Čehoslovaške zadeve.

Zahteva Slovakov po avtonomiji. V listu združenih kršč. malih kmetov piše uvodnik z dne 31. oktobra: Močna država, predvsem z vzajemnostjo različnih narodov zgrajena, mora stati na stališču socialne pravičnosti in na temelju verske in narodne zavednosti. Mi Slovaki stojimo na temelju samostojnosti, mi zahtevamo, da se izpolni pitsburški dogovor, v katerem nam je bila obljubljena popolna samouprava, brez katere se ne čutimo doma in ne moremo razviti naše narodne moči in sposobnosti. Na tej samostojnosti vztrajamo, zanj se navdušujemo, ta nam daje moč k našemu narodnemu razvoju. Za nas pomeni 28. oktober popolno narodno svobodo, s tem dnem smo začeli svobodno dihati, začeli smo se narodno razvijati in gibanje, s tem dnem je vstopil v naše šole in urade naš slovaški jezik, in v upanju popolne naše slovaške samostojnosti pozdravljamo drugo obletnico tega velikega dne, ki je postal narodni praznik v čehoslovaški republiki. Strogi centralizem, ki ga z vsi silo skušajo uveljaviti v vseh novih nastalih državah zlasti svobodomiselnih in kapitalističnih elementov, je povsod izževal odločen upor v ljudstvu. Kdo torej slabi in razdira državo? Ogromna večina naroda, ki zahteva upoštevanje naravnih potreb in slovesnih dogovorov, ali peščica spekulantov, ki iz političnih ali kapitalističnih vzrokov draži narod s svojim centralističnim nasiljem?

300 letnico bitke na Beli gori, ki je usuznila češki narod, bo obhajala Praga s slavnostnim zborovanjem v Narodnem gledališču dne 7. novembra dopoldne. Da se bodo mogli vsi sloji udeležiti slavlja, so določili vstopnino na 50 v. do 8 K. Na sporedu je: govori iz češke zgodovine, petje pevskih zborov in apoteoza osvobođenja.

Prof. Denis, od l. 1871. prijatelj češkega naroda, je prišel 31. oktobra na obisk v Prag. Na kolodvoru so mu priredili zastopniki vlade in raznih organizacij pristen sprejem. Plemeniti Francoz, učenec Palackýjev, je po porazu Francije prišel med Čehe, da proučuje možnosti skupne obrambe proti nasilni Nemčiji. Spisal je tri knjige o češki zgodovini. Več mest se že pripravlja, da ga dostojno počasti, ko pride tja predavati. Med potovanjem je govoril na visoki šoli v Curihu o čehoslovaški republiki. Denis ima veliko zaslug za današnji mednarodni položaj češkega naroda in države.

»Socializem je za uho, a ne za oko« je dejal predsednik čehoslov. republike Masaryk poročevalcu »Lydowych Novin«. Socializem se širi med delavstvom skozi ušesa, ne skozi oči. Delavec posluša brez kritike, kar mu soc. agitator trobi na shodu, ne gleda, kaj ta agitator dalje dela, delavec ne jemlje knjig v roke in ne bere, ne izobražuje se samostojno, ne prihaja do razsodnega spoznanja resnice v nauku in življenju. Končal je: »Ni še videti zrelosti v delavstvu, ki tišči za komunisti.«

Povratek vojnih ujetnikov iz Sibirije. Pretečeni teden je pristal na Angleškem parnik Brandenburg s 1400 poljskimi vojaki iz Sibirije, ki se vračajo domov. Zadnji čehoslovaški transport je prišel pred 14 dnevi skozi Ljubljano iz Trsta.

1000 ruskih vojakov-ujetnikov se je 1. nov. odpeljalo z vlakom Rdečega križa iz Josefova na Češkem v Rusijo.

Podraženje živin na Dunaju. Po 1. novembru se podraže v dunajskih restavracijah jedila za 30 do 40%. Črna kava bo stala 10 K, bela 14 K. Jajca so že po 20 K. Hotelska soba za eno noč 100 K.

Razbijanje demobiliziranih čehoslovaških legijonarjev v nemških mestih. Razne nemške politične stranke, zlasti socialisti, skušajo pridobiti zase legijonarje (dobrovoljce), ki so se vrnili iz Rusije. Hlinijo se jim in jih pozivajo »k dejanjem«. Pri proslavi narodnega osvobođenja dne 28. oktobra so uprizorili dobrovoljci v Toplicah in Liberci težke izgrede proti Nemcem. Vdrli so v delavnice, grozili županu, zavili spomenik Jožefa II., prepleli več ljudi in razbijali nemške napise. Češki časopisi obžalujejo ta nastop zapeljanih dobrovoljcev in poudarjajo, da taki dogodki češkemu narodu in državi morejo le škodovati.

9000 čeških otrok na Dunaju se je prijavilo za vstop v češke šole, ki jih mora avstrijska vlada na podlagi saintgermainskih določb o varstvu narodnostnih manjšin dovoliti dunajskim Čehom. Odrli bodo 12 deških in 12 dekliških ljudskih šol za češko dečo, ki bo prejela v 200 razredih pouk v materinščini. — Tudi Nemci v Jugoslaviji imajo nemške ljudske šole. Ali se je pa vse storilo, kar je treba, da ne bodo slovenski otroci v odcepljenem ozemlju pod nemško in italijansko upravo ostali brez pouka v slovenskem materinem jeziku?

Dijaški vestnik.

d Naš praznik! Danes točno ob 14. uri se vrši v lokalu SDZ prva seja za proslavo dijaškega praznika. Nujno prosim, da se te seje polnoštevilno udeležijo odbojci SDZ (osrednji), Danice, Zarje, ZO in SO, gg. starešine in akademiki ter srednješolci, ki so pripravljeni z nasveti in stvarnim delom pripomoči do čim sijajnejše proslave našega prvega praznika. — Predsednik SDZ.

d Seja odbora Congr. Mar. accad. se vrši danes točno ob 14. uri v voditeljevi sobi. — Prefekt.

d Skupno zborovanje S. O. z našimi najmlajšimi člani N. O. se vrši jutri v soboto dne 6. novembra (točno ob 7. uri zvečer), v čitalnici Jugoslovanske tiskarne. Na sporedu med drugim programatični govor predsednika S. S. S.: Sprejete resolucije in njih utemeljitev — in deklaracije naših najboljših. Sodeluje celoten orkester. Za člane obeh organizacij udeležba obligatna. Vabljeni akademiki in starejšine. Skupen nastop naj dokaže zavest skupnosti! — Predsednik.

Orlovski vestnik.

Orlovski odsek v Mirni je izgubil tek enega meseca svoja najmarljivejša člana br. Gospodarič Antona in Mavsar Viktorja, oba iz Gorenje vasi. Podlegla sta zavratni bolezni. Orlovski odsek jima je priredil lep pogreb, katerega se je udeležilo ljudstvo v obilnem številu. Rodbina in odseku iskreno sožalje! — Predsedstvo O. Z.

Orlovski odsek Šmarje pri Jelšah, Šmarskemu Orlu je daroval g. dr. Ludovik Koser, tajnik kr. poslanstva v Varšavi povodom svoje poroke z gđc. Fini Lešnikovo 560 K. Svojemu prvemu ustanovniku kličojo šmarski Orli: Bog živi!

Za orlovski sklad Orlovске zveze je daroval kaplan Peter Flajnik iz Leskovca pri Krškem 5 dolarjev. Da bi našel dosti posnemalcev!

Vaditeljski zbor O. Z. ima danes v petek, 5. novembra ob pol 20. uri sejo. Bratje vaditelji naj se je polnoštevilno udeležijo. — Načelnik.

Učiteljski vestnik.

Slomškova podružnica za kranjski in radovljanski okraj zboruje šole 22. novembra v Radovljici in ne 8. novembra, kot je bilo objavljeno v »Slovencu« 30. oktobra. Čas in spored isti kot je bil objavljen. — Odbor.

Dnevne novice.

— Narodni odbor ameriškega Rdečega križa je v Washingtonu odlikoval s 14 srebrnimi in 2 bronastima kolajnama več naših osebnosti, ki so pripomogle k temu, da je ameriški Rdeči križ kaj najbolje mogel razviti svoje delovanje v Srbiji po končani vojni. S srebrno kolajno so bili med drugimi odlikovani: vojvoda Mišić, Ljuba Davidović, general Hadžić, minister dr. Korošec, Lazarevič ter gospe Lazarevičeva in Krujičeva. Izročitev kolajn se je izvršila slavnostno v ameriškem poslanstvu. Vojvodi Mišiću, ki je bolan, je vladni komisar ameriškega Rdečega križa major Lajon izročil odlikovanje osebno v vili vojvode Mišića na Topčiderskem brdu.

— Zastave naše vojske. Podpisana je naredba o zastavah naše vojske. Po tej naredbi imajo vsi pehotni in konjski polki ter divizije v operativni in rezervni vojski, kakor tudi poveljništvo celokupnega orožništva, svoje zastave. Zastava se daruje z ukazom, ki ga podpisuje kralj. Zastavo tvori državna trobojnica in trakovi. Na teh trakovih se nahaja oblika dvoglavega belega orla in državnega grba. Na prvi strani imajo letnice, na drugi strani pa napis v cirilici: »Verujem v Boga — za kralja i otačbinu«. Na traku se nahaja tudi venec s krono in kraljevimi znaki, kakor tudi ime edince, ki ima zastavo.

— Knjižnica: Anton Komlanec, Socialna predavanja, se dobi v prodajalni Ničman in v Jugoslovanski knjigarni. Cena 6 kron.

— Naš denar na Koroškem. V Celovcu dajajo za 1 dinar 12 nemškoavstrijskih

kron pri bankovcih po 100 dinarjev in več, pri manjših bankovcih dajo malo manj. Tako pri bankovcih po 5 dinarjev dajo za 1 dinar 11,70 n. a. l. r. n. Jugoslovansko žigosanih ali nežigosanih 1- in 2-kronskih bankovcev ter kolekovanih 10-kronskih bankovcev v Celovcu nikjer ne sprejemajo. Sprejemajo samo dinarje. Zato je pričakovati, da bo vsakdo na Koroškem skušal stari avstrijski denar, če je jugoslovansko žigosan ali kolekovan ali če je nežigosan, oddati v Jugoslaviji. Zlasti trgovci in gostilničarji, ki prejemajo doma mnogo tega denarja, v Celovcu pri nakupovanju pa morejo plačevati le z dinarji. Ker v Jugoslaviji še do danes niso zamenjali starih 1-, 2- in 10-kronskih bankovcev, bo v kratkem prišlo s Koroškega v Jugoslavijo zelo mnogo tega denarja.

— **Kako se postopa s koroškimi akademiki-begunci v Zagrebu.** Vsled izjube Koroške smo bili slovenski koroški akademiki prisiljeni zapustiti rodno zemljo, dobro vedoč, kakšna usoda nas čaka, če bi nas dobila v pest avstrijske uprave. Srce se nam je krčilo, ko smo bežali kot begunci iz domačih krajev, polnih naravnih krasot, katere bi smeli odlej uživati zopet samo le zemljiščni tujec s severa. Dobro smo vedeli, da nas izgnance čakajo težki in hudi časi. A bodrili smo drug drugega, češ, morda naši faktorji bodo nam že prišli na pomoč in vzeli v poštev naš težki položaj. A bridko smo se varali. Ne samo da se je zahtevala od nas pri vpisovanju trikratna vpisna taksa (ki je predpisana za inozemce), nego nam je bila od vladnih faktorjev pri centralnem odboru jugoslovanske menze odbita tudi prošnja za znižanje cene v jugoslovanski menzi. Na vprašanje, zakaj da se baš samo z nami tako brezobzirno postopa, smo dobili od tajnika (državni uradnik) imenovanega odbora naslednji odgovor: »Vi niste več naši državljani in kot taki nimate prava na kakšno podporo s strani vlade.« — Vsak, kdor je že dokončal križev pot slovenskega dijaka, ali kdor ga še danes hodi, ve, kaj vsebujejo v današnjih časih te kratke brezobzirne besede. Takšnega odgovora pač nismo pričakovali in mirno lahko rečemo, tudi nikdar ne zaslužili za naše nemorno delovanje med svojim narodom za njegovo svobodo. Zaslužili pa posebno zato ne, ker nam je baš radi našega delovanja zaprti pot med svoje drage v ožjo svojo nesrečno domovino, če se nočemo seznaniti s širimi stenami avstrijskih ječ. Toliko javnosti na znanje. V imenu prizadatih tovarišev: Oraš Ignacij, stud. ing. forest. — Silan Stanko, stud. med. — Zagreb, dne 1. novembra 1920.

— **Organizacija jugoslovanskih časnikarjev.** »Riječ« poroča, da se je minolo nedeljo vršil v Belgradu občni zbor tamkajšnjega časnikarskega društva. Zbor se je izrekel za edinstveno organizacijo jugoslovanskih časnikarjev in kot temelj sprejel pravila, ki jih je sestavilo zagrebško časnikarsko društvo. Izvolili so odbor, ki bo pravila končno veljavno stiliziral, nakar se vrši v nedeljo izredni občni zbor, ki bo sklepal o njih. Meseca decembra t. l. se skliče v Belgradu splošni časnikarski kongres, na katerem se izvrši enotna organizacija jugoslovanskih časnikarjev. — Za predsednika odbora belgrajskega novinarskega združenja je bil ponovno izvoljen Milan Savčić.

— **Krivo dejanje v Celovcu.** 29. novembra je orožnik Kalle v Celovcu aretiral Laha Julija Baggioni, znanega žepnega tatu, in ga skupaj z orožnikom Schrantz odvedel na stanovanje, da bi tam zaslusal tudi njegovo ljubimko. Toda Baggioni je na potu strgal verigo, potegnil štilec in Kalleja zabodel do smrti, Schrantza pa ranil. Schrantz je uspel, da tatu z bajonetom zabode in težko rani. Kljub temu je Lah zbežal, pa so ga kmalu ujeli.

— **Takse za tuje v Belgradu.** Ministrski svet je potrdil sklep belgrajskega občinskega odbora, ki se nanaša na uvedbo posebnih taks na tuje v trgovske napise. Odredba stopi takoj v veljavo. Po tej odredbi mora vsak tujec za bivanje v Belgradu plačati za vsak dan po dva dinarja, če pa stanuje v hotelu prve vrste 10%, v hotelu druge vrste 6%, in v hotelu tretje vrste 3% od plačane vsote za sobo. Taksa za denarne zavode znaša 200 dinarjev letno, v primeru, da imajo napis v dveh jezikih pa 600 dinarjev. Istotako je uvedena za hotele prve vrste taksa 120 dinarjev, 2. vrste 60 dinarjev in 3. vrste 30 dinarjev letno.

— **Nepravilnosti v belgrajskem davčnem odboru.** Generalni inšpektorat finančnega ministrstva je odredil, da se mora pregledati delo belgrajskega davčnega odbora. Ta pregled je bil odrejen največ radi tega, ker je dobilo ministrstvo podatke, da je bila razdelitev davkov nepravilna in da so te nepravilnosti izkeristile mnoge trgovske trgovke.

— **Koruzo in pšenica se kupuje.** Ministrstvo za prehrano kupi 50 vagonov koruze in 100 vagonov pšenice za naše pasivne kraje. Ponudbo se morajo vložiti do 11. t. n.

— **Železniške zveze v Jugoslaviji.** Včeraj se je pričela v Subotici konferenca naših in ameriških delegatov glede sporazuma o direktnih železniških zvezah med Belgradom, Zagrebom ter Budimpešto.

— **Jugoslovanski Matici** so darovali: Po 10 kron gg.: Josip Rozman, Henrik Franc, Adolf Vadal, Iva Varškova, Pavla (priimek nečitljiv), Godnig Ana, Petrič Rafael, Birso Peter, Franja Richtarjeva, Pepi Bahovec, Ela Sink, Frana Jakob; po 3 kron: Mittermajer Roza, E. Medved; po 5 kron: Fr. Martinec; po 4 krone: Anton Marn, Mihaela Grlic, Gizela Kralj, Jeraš Egidij, Preclih Vratislav, vsi uslužbeni pri Vnovčevalnici za živino in mast. Uradništvo Jadranske banke pri pobiranju mesečnih članarin, 42 kron. G. dr. Švigelj, iz poravnave Čretnik-Golob, 500 kron. Gospa dr. Debeljakova, izročila nagrado 200 kron, dobljeno za narodne noše na Bledu. Prispevki podružnic: Gornji grad 700 kron, Velikovec 992 kron, Radomlje 324 kron. Iz Amerike: Slov. Narodna zveza v Clevelandu-Ohio, 180 kron, kot članarina za gg. Vinko Bonača in Frana Pika; Jugoslov. Katol. Jednota v Ely, Minnesota, pošilja kot dar 100 dolarjev.

— **Trgovska korespondenca.** Slov. trgovsko društvo »Merkur« je izdalo v ponatisu trgovsko strokovno knjigo »Kleibel-Volc: Trgovska korespondenca« ter s tem od pomoglo občutni potrebi te strokovne knjige. — Trgovci in trgovske sodelavnice opozarjamo na to knjigo, ki bo služila šolskemu pouku kakor tudi privatnemu študiju. Cena vezani knjigi je 46 K, po pošti 2 K 50 vin. več in obsega 206 strani. Naroča se pri slov. trg. društvu »Merkur« v Ljubljani, Gradišče 17/I.

— **Razpis službe pri organizaciji invalidov.** Centrala splošna organizacija vojnih invalidov za Slovensko ozemlje razpisuje službo pisarniške moči z mesečno plačo 1000 K in sicer za vstop službe pridejo v poštev vojni invalidi, kateri pa morajo biti sposobni v pisavi, strojepisja, konceptist ter morajo predložiti navrstveno spričevalo do 15. t. m. 1920.

— **Spominska knjiga z risbami** se je izgubila od Lukovice skozi Brezovico po cesti proti Ljubljani. Kdor jo je našel, naj jo blagovoljno odposlani proti nagradi na naslov, ki je v knjigi.

— **Cerkvenec.** Večkrat so župniki v zadregi, ako treba dobrega cerkvenca v župniji. 1. decembra bo prost cerkvenec na Šmarni gori. Sprejme tudi dobrodošlo gostilno. Vprašanje se prosi nasloviti na Fr. Gregorč, Šmarna gora, pošta št. Vid nad Ljubljano.

Obrtniki!

Vabimo Vas na shod obrtnikov, ki bo v nedeljo dne 7. novembra 1920 v dvorani Rokodelskega doma.

Pričetek ob 10. uri dopoldne.

Pridite vsi; govorili bodo kandidati S. L. S. za Ljubljano. Sklicatelji.

Ljubljanske novice.

Ij Sestanek somišljenikov in somišljenic SLS okraja Krakovo-Trnovo se vrši danes ob 8. uri zvečer v Konjušni ulici 17. Noben pristaš SLS iz okraja naj ne ostane doma, ker je ta sestanek izredne važnosti. — Predsednik.

Ij Somišljeniki in somišljenice SLS šolskega okraja se nujno vabijo na sejo, katera bo v navadnih prostorih danes, v petek, ob 8. uri zvečer. Navzočnost vseh obvezna. — Predsednik volivnega odbora šolskega okraja SLS.

Ij Predsedniki volivnih odborov v Ljubljani. Pri volitvah v konstituanto bo imela Ljubljana 14 volišč. Za predsednike teh volišč so imenovani Fran Reguly, podpredsednik deželnega sodišča (volišče I.), Fran Vedernjak, višji dež. sodni svetnik (II.), Fran Peterlin, višji dež. sod. svetnik (III.), Fran Rekar, dež. sod. svetnik (IV.), Anton Bulovec, dež. sod. svetnik (V.), Anton Nagode, dež. sod. svetnik (VI.), Peter Keršič, dež. sod. svetnik (VII.), Anton Mladič, dež. sod. svetnik (VIII.), dr. Edvard Pajnič, dež. sod. svetnik (IX.), dr. Pavel Škaberne, dež. sod. svetnik (X.), dr. Ivan Modic, drž. pravdnik (XI.), dr. Avgust Munda, drž. pravdnik namestnik (XII.), dr. Robert Ogoreutz, drž. pravdnik namestnik (XIII.), Anton Avsec, okr. sodnik (XIV.), vsi v Ljubljani.

Ij XVIII. umetnostna razstava v Jankopčevem paviljonu. Te dni se odpira jesenska razstava, obsegajoča dela naše mlade in najmlajše umetniške generacije. Zastopani so: B. Jakac, F. Kralj, T. Kralj, M. Mušič, J. Napotnik in Z. Skalický.

Ij Opozarjamo na današnje predavanje društva slušateljev filozofske fakultete v Ljubljani, ki se vrši v zbornici na univerzi ob 8. uri zvečer. Predava g. prof. dr. Mantuani »o knjižnicah«. Prodaja vstopnic od 7. ure dalje na univerzi.

Ij Pevska zveza »Ljubljana«. Nujna odborova seja danes ob 8. uri zvečer. Polnoštevilnost neobhodno potrebna. K seji naj pridejo tudi vse gospe, gospodične in gospodje, ki so prevzeli sodelovanje pri zabavnem večeru.

Ij Pevska zveza »Ljubljana« priredi v soboto dne 6. t. m. svoj zabavni večer v izbranim sporedom. Vabimo na ta večer vse ljubitelje našega petja in neprisljane zabave.

Ij Člani kluba »Soča« se vabijo k predavanju, katero se vrši v soboto, dne 6. novembra, ob 20. uri zvečer v restavraciji Fantini, Gradišče št. 2. Predaval bo g. profesor dr. Čadež o velikih svetovih. Drugi gosti dobrodošli! Odbor. (k)

Ij V večerni kuharski tečaj dr. Krekove gospodinske šole pri m. uršulinkah (nasproti »Zvezdi«) se sprejme še nekaj gojenk. Prijaviti se je najpozneje do nedelje opoldan pri g. m. Viktoriji, kjer se poizve natančne podatke. Začetek tečaja v ponedeljek 8. t. m.

Ij Osrednja zveza javnih nameščencev in upokojencev ima nujno odborovo sejo v soboto dne 6. novembra t. l. ob 20. uri v običajnem lokalu. Seja je velike važnosti, zato naj se je udeleže vsi gg. delegatje. — Predsedstvo.

Ij Razne enkratne ustanove za revne novoporočenke in za reveže razpisuje magistrat. Oklic je nabit na magistratu in bo razglašen tudi po cerkvah.

Ij Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja svoje prizadete člane na brzopet iz Belgrada tukajšnji carinarnici, s katerim se dovoljuje uvoz luksurijsnega blaga proti 100% povišanju carine in 10% doplačila na vrednosti. Prizadeti trgovci dobe v gremijalni pisarni natančnejša pojasnila in pa izkaz predmetov, ki se smatrajo za luksuz.

Ij Mestna zastavljavnica ima tomesečno dražbo marca 1920 zastavljenih predmetov 11. novembra popoldne.

Ij Hude posledice pasjega ugriza. Velik, crn pes je popadel gospodično Ano Klopčar z Glinc št. 129 in ji raztrgal jopič. Klopčarjeva se je tako prestrašila, da je izgubila vsled strahu skoraj popolnoma besedo in boleha na histerični jecljavosti kot posledici prestrašenja.

Ij Nesreča na stavbišču. Oženjeni delavec Mihael Veršec je delal na stavbišču Ljubljanske kreditne banke v Pražakovi ulici. Ko je nesel na odru tram, je padel z odra in se je nevarno poškodoval. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Ij Našla se je manjša vsota denarja v veži Jugoslovanske tiskarne. Dobi se pri hišniku Ivanu Valentinciču. Istotam se proda močan vozček.

Ij Otvoritev novega klavirskega salona. Gospa Jerica Dolenc je otvorila v Ljubljani, Hilserjeva ulica št. 5, I. nadstropje novo trgovino s klavirji in pianini.

Prosveta.

pr Občni zbor pevskega zbora Glasbene Matice se je vršil v soboto dne 30. oktobra t. l. Predsednikom je bil izvoljen g. Josip Prunk. Nadalje je bil izvoljen nastopni odbor, ki se je konstituiral sledeče: podpredsednik g. Josip Skalar, tajnik Ivo Peruzzi, blagajnik Karel Lasbajer, arhivar Josip Cerar, odborniki gg.: Josip Cvek, Vinko Stegnar, Matija Golobič, Iv. Završan, Ferdinand Juvanec, Vladimir Pelan, dr. Josip Cepuder in Ferdinand Palovec. — Damski odbor: načelnica gca. Klementina Hrovatinova, namestnica gca. Danica Pavčič, tajnica gca. Marija Golobič, blagajničarka gca. Jelka Košmelj, odbornice: gca. dr. Cenka Cepuder, gca. Ana Jakše, gca. Jožica Jakše, gca. Ljudmila Rapč, gca. Helena Klinar, gca. Eda Grobelnik, gca. Iva Jurca in gca. Ema Gantar.

Najnovejša poročila.

NAŠI DELEGATI ODPOTUJEJO V ITALIJO DANES.

LDU Belgrad, 4. novembra. (ZNU) Naši delegati za pogajanja z Italijo so pripravljani za odhod. V petek zvečer nameravajo odpotovati v Italijo. Na včerajšnji seji ministrskega sveta, na kateri se je med drugim razpravljalo tudi o potovanju delegatov, se je sklenilo, da bo dr. Vesniča zastopal dr. Korošec, dr. Stojanovića pa minister Drašković.

ZLOBNA LAŽ PROTI LJUBLJANSKEMU KNEZOŠKOFU.

Belgrad, 4. nov. Velesrbski list »Balkan« prinaša v današnji številki senzacionalno laž o namerah škofa dr. Jegliča, ki da pripravlja tajno zaroto proti Belgradu. Škof dr. Jeglič da dela na to, da se vse Srbov naklonjene osebe odstrani s politič. polja. Tendencia te trditve je jasna, uahujskati namreč pravoslavne proti katolikom.

POVRATEK REGENTA IZ ATEN.

LDU Zagreb, 4. nov. (ZNU) »Novosti« javljajo iz Belgrada: Včeraj ob 17. uri je dospel regent v Gjevgljelij ter ob 18. uri nadaljeval vožnjo proti Belgradu. Regent se je zakasnil, ker si je v Solunu ogledal bivšo fronto, kjer so se borile srbske čete.

NEPOŠTENAGITACIJA DEMOKRATOV.

Belgrad, 4. novembra. Na volivnem sestanku bunjevske-šokačke stranke, ki se je vršil v nedeljo v Somboru, se je najenergičnejše protestiralo proti načinu izvedbe agrarne reforme, kakor jo izvajajo demokratski poverjeniki v Vojvodini, ki dele zemljo raznim priseljenim Srbom, medtem ko morajo iskati Hrvati zemljo v Macedoniji, ker je ne morejo dobiti doma. Na skupščini je bil imenovan za nosilca kandidata liste dr. Cvetović.

BUNJEVCI PROTI DEMOKRATOM.

Belgrad, 4. novembra. V volivnem proglasu bunjevske-šokačke stranke se zelo ostro napadajo demokrati, zlasti pa prosvetna politika Svetozara Pribičevića, ki je v višjih šolah v Vojvodini odpravil verouk, v ljudskih šolah pa poveril ljudskim učiteljem, ki ga morejo učiti po svojem lastnem prepričanju, četudi bi bili drugoverci. Radi tega vlada med Bunjevci in Šokci veliko razburjenje.

PROGLAS REPUBLIKANSKE STRANKE.

Belgrad, 4. novembra. Odbor republikanske stranke je izdal svoj volivni proglas na narod. V tem proglasu je zelo majhen odstavek o ustavi, ki pravi, da se mora ustvariti samouprava naroda, ki ne sme biti odvisna od policijskih oblasti, kakor je sedaj.

ZA OSVOBODITEV RADIČA.

LDU Zagreb, 4. nov. (ZNU) »Novosti« javljajo iz Belgrada, da je na včerajšnji seji ministrskega sveta minister Ivica Kovačević ponovno predlagal, naj se Stefan Radič izpusti iz zapora. Razprava o tem še ni končana.

VOLIVNA BORBA V SRBIJI.

LDU Belgrad, 4. novembra. (ZNU) Volivna borba v Srbiji se čimdalje bolj razvija. Tudi v najbolj zakotnih vaseh je nabitih polno letakov. To je novost za Srbijo. Opaža se, da hoče narod voliti ljudi iz svoje sredine. Zanimivo je, da so po starem običaju že pričeli staviti in razpisovati nagrade onemu, ki bo izid volitev najtočnejše prerokoval. N. pr. »Tribuna« razpisuje za dobro prerokbo tri nagrade, po 500, 300 in 200 dinarjev, za onega, ki bo najbolje pogodil rezultat volitev.

ZVEZA NARODOV IN NEMOJJA.

LDU Stockholm, 4. novembra. (Wolff) Kakor je izjavil Leon Bourgeois pariškemu zastopniku agencije »Nordiska Press Central«, še ni rešeno vprašanje, ali se bo glavna skupščina zveze narodov v Ženevi bavila s sprejemom Nemčije v zvezo narodov. V francoskih krogih zveze narodov želi, da se o tem vprašanju sedaj še ne razpravlja, ker bi to povzročilo mnogo težkoč. Nihče ni tega mnenja, da bi se Nemčija za vedno izključila iz zveze narodov. Sedaj pa, ko vprašanje odškodnine še ni rešeno, bi javno mnenje Francije in Belgije soglasno odklonilo sprejem Nemčije v zvezo narodov. Tak predlog bi v Ženevi povzročil resne težkoče, ki bi ogrozile obstoj zveze narodov.

BORZA.

LDU Zagreb, 4. nov. (Devize.) Berlin 187—189, Italija 542—545, London 518 do 523, New York 50—147, Pariz 915—0, Praga 166—168, Švica 2150—2300, Dunaj 32.50 do 32.70, Valute. Ameriški dolarji 147 do 148, avstrijske krone 35—36, rublji 110 do 115, češkoslovaške krone 160—165, francoski franki 900—0, napoleondori 498 do 502, nemške marke 182—192, rumunski lei 222—225, souvereigni 535—540, italijanske lire 540—545, turške lire 525—550.

LDU Curih, 4. novembra. Berlin 8.07½, Holandija 194.35, New York 640, London 21.98, Pariz 39.70, Milan 22.87½, Bruselj 43.25, Kodan 86.60, Stockholm 123.25, Kristianija 86, Madrid 88.25, Buenos Aires 230, Praga 7.10, Varšava 1.60, Dunaj 1.95, Bukarešta 10.15, avstrijske krone 1.50.

LDU Dunaj, 4. novembra. Amsterdam 12.700, Berlin 614.50, Curih 7000, Kristianija 5950, Kodan 6000, Stockholm 8250, Valute: Nemške marke 609.50, rumunski lei 710, bolgarski lei 500, švicarski franki 6975, francoski franki 2750, italijanske lire 1575, angleški funti 1500, ameriški dolarji 430, carski rublji 310. Tečajji v prostem prometu 300—320, Budimpešta plačila v čekih poštne hranilnice in v žigosanih kronah 93—103, madžarske žigosane krone 92—106, Praga 509—539, Varšava in Krakov v poljskih markah 110—130, češkoslovaške krone 507—557, dinarji 1220—1276.

s Vlom v Gotni vasi. Neki 22 do 25 letni moški, čedno, črno oblečen s sportno čepico in z očali, ki ima pokvarjeno nogo, je vlomil pri Francu Hribarju v Gotni vasi in ukradel 500 K denarja in staro, srebrno uro vredno 200 K.

s Iz višnjegorske okolice. Posestnici Mariji Kristof pri Sv. Roku je bilo ukradenno razno blago v vrednosti 8000 kron, delavki Ani Fink na Peščenku in njenemu sinu Janezu pa obleke v vrednosti do 2000 kron.

s V Straži pri Štorah sta dva mladeniča v starosti od 18 do 20 let ukradla posestniku Andreju Horvatu 1400 kron denarja, suknjič in hlače, vredne 1500 kron.

s Velika tatvina v Spodnjem Grušovju. Posestniku Francetu Černetu v Spodnjem Grušovju je bilo te dni ukradenno obleke in perila v vrednosti 4180 kron, 5 polic avstr. vojnega posojila glasečih se na Marijo Černec za 2000 kron in hranilna knjižico št. 45.490 glaseča se na Franca Černeca z vložkom 10.000 kron posojilnice v Konjicah.

s Vlom v Ječkovcu. V Ječkovcu je vlomil neki 40 let star mož, velik, slabo oblečen pri posestniku Josipu Štrenarju in odnesel blaga v vrednosti 2980 kron.

s Telico ukradli so cigani posestniku Jožefu Kossli iz Poloma, ko se je pasla. Vredna je bila 4000 kron.

s 6 kositernih piščalk razne velikosti vrednih 2000 kron je bilo ukradenih iz župne cerkve Sveti Peter pri Mariboru.

s Prijeti tat mokrega perila. Ko je detektiv Povhe v Mostah opravljal službo, je ustavil Alojzija Trelca, ker je nosil nekaj pod suknjičem. Na vprašanje detektiva, kaj da nosi, je odgovoril, da ima krilo, katero je kupil od nekega vojaka za 20 K; na inšpektoratu III. so pa našli pod Trelce-

vim suknjičem mokro žensko srajco, katera je bila, kakor je ugotovil g. Povhe, ukradena Elizabeti Tekave s Sela, ko je sušila perilo ob progi južne železnice. Trelc je že več časa postopal brez dela po Ljubljani in se preživljal najbrže s tatvinami. Izročili so ga sodišču.

s Iz zaporov deželnega sodišča v Ljubljani je pobežnala Marija Lenarčič.

s Tatvina pri grofu Rihardu Orsichu. Grofu Orsichu iz Zg. Brega je bilo ukradenno različno blago vredno 57.100 kron, med njim tudi starejši pisalni stroj znamke Standard, vreden 20.000 kron.

s 6000 kron poveril je Anton Zagore, kovaški pomočnik, posestnici Jeli Juratovačevi v Novem selu.

s Napad in rop v Podgorici. Na cesti Zdenska vas — Čušperk je bil ob 3. uri popoldne napaden vžitkar Ivan Podražaj iz Graberja, ko se je vračal s sejma od Sv. Antona in oropan listnice, v kateri je imel 12.850 kron denarja. Napadalec sta bila dva moška; eden je nekoliko šepal.

s Vlom v Mirni vasi. Vlomljeno je bilo pri Martinu Slaviču v Mirni vasi in odnešeno 140 K denarja. Dalje je bilo vlomljeno pri kočarju Josipu Skuščeku in ukradene 4 ure, vredne 6150 kron, in 40 kron v denarju.

s Vlom v St. Petru pod Svetimi gorami. Vlomilci so neko noč vlomili v trgovino Martina Juga, v mesarijo Rajmunda Gabrona in v hišo posestnice Marije Schneeberger. Vlomila je najbrže ciganska tolpa, katero so pri poskušnem vlamu v Klanjcu na Hrvaškem pregnali. Eden vlomilcev se je na steklu izlozbe močno ranil. »Kšeft« se je obnesel, ker so tatovi odnesli blaga v vrednosti 15.910 kron.

s Med potjo v Kočevje obral je neki 18 letni fant rdečega, okroglega obraza,

črnih las, brez brk, oblečen v črno obeko, v Kleču Franca Druška, Antona Moharja, Franca Sadarja, Franca Tomca, Jožefa Zupančiča in Franca Kraševca, katerim je pokradel raznega blaga v vrednosti 2399 kron.

s Tatvine. Neži Pečaver v Nestopli vasi je bilo ukradenno razno blago v vrednosti 7212 kron, posestniku Plutu na Stankovem vrhu pa blaga za 1900 kron. Tat je približno 50 let star moški, močne postave, z zaraščeno brado, okroglega obraza, bos in slabo oblečen.

s Celu zalogo oblek in kože, že izdelane, so ukradli posestniku Jakobu Pavliču v Cirju št. 29 trije mladi moški v starosti od 21 do 24 let, ki so govorili hrvaško narečje in povpraševali, kje stanujejo orožniki.

s Vlom v Žalni. Vlomljeno je bilo pri posestniku Lovrencu Zupančiču v Žalni in ukradenno razno blago, vredno 3694 kron.

s Ljubenziv prenočevalec. K posestniku Francu Ajdniku v Bojniki je prišel nekega večera neki 22 do 23 let stari moški, ki je prosil prenočišča rekoč, da je prišel iz laškega ujetništva. Spal pa ni na nakazanem prostoru, marveč je ponoči ukradel Ajdnika in ga oškodoval za 25.610 kron in izgubil. Tat je srednjevelike postave, slaboten, suhega obraza in bled, majhnih črnih brk, na desni roki mu manjkata dva člena sredinca, prstanec mu je zakrivljen. Govoril je ljubljansko narečje in je nosil črno obleko.

Jugoslovanski skladni koledar za leto 1921. z velikimi številkami za pisarne, gostilne in druge javne lokale izide zanesljivo jutri (v soboto). Cena 30 K. Žepni koledarček izide prihodnji teden.

Odobrena šolska knjiga. Poverjenstvo za uk in bogočastje je z razpisom z dne 13. oktobra 1920, št. 4566, odobrilo šolsko knjigo »Geometrija za nižje razrede srednjih šol«. Priredil Josip Mazi, ravnatelj državne realke v Ljubljani. Cena K 36.— z draginjsko doklado vred. Knjigo je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Zemljevid kraljevine SHS v velikosti 45 x 50 cm v merilu 1 : 250.000 v več barvah je izdalo Društvo slovenskih profesorjev v Ljubljani in je izšel v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Cena mu je 8 K 40 vin.

Zemljevid slovenskih dežela in Istre je izšel istotako v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Cena je ista 8 K 40 vin. za izvod. Tudi izvršitev in oblika je ista, kakor pri zemljevidu Kraljevine SHS. Merilo 1 : 750.000.

Oba zemljevida sta torej prvo domače delo na tem polju in si jih bo omislil vsak, ki je spoznal njihovo originalnost.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.					
Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v °C	Psihrom. diferena v °C	Nebo, vetrovi	Padačina v mm
3./11. 21 h	738.4	2.1	0.4	obl.	—
4./11. 7 h	738.3	2.5	0.8	megla s.	—
4./11. 14 h	738.1	3.4	0.6	megla s.	—

Dragotin Blažič, nadučitelj, naznanja v svojem in v imenu svojih otrok ter vseh sorodnikov, da je njegova predobro soproga, gospa

Doroteja Blažič roj. Schiffrer

danes, dne 1. t. m., po dolgi in težki bolezni, previdena s sv. zakramenti izdihnila svojo Bogu vdano dušo. Pogreb preblage pokojnice bo dne 3. t. m. ob 9. uri dopoldne. Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi na Ovsibah in v Stari Loki.

Ovsiše pri Podnartu, dne 1. novembra 1920.

Pri premogokopu se takoj sprejme v službo

stavbni tehnik

Tozadevne prošnje z navedbo dosedanjega službovanja, osebnih podatkov in zahtevo plače se naj pošljejo na upravništvo lista pod geslo »Stavbni tehnik 4501«.

OTVORITEV KLAVIRSKEGA SALONA.

Naznanjam občinstvu, da sem otvorila v Ljubljani, Hilsnerjeva ulica št. 5, I. nadstropje, novo

trgovino s klavirji in pianini.

Vljudno vabim vsakogar, da si ogleda mojo zalogo izvrstnih instrumentov odlično priznanih tovarov. Na razpolago so sedaj klavirji trdk: Ehrbar, Schweighofer, Czapka, Stigl, Rösler, Petrov itd. Prevzamem vsakovrstna popravila in ubiranja, ki jih bo izvrševal in strokovno pravilno vodil sam izdelovalec-klavirjev g. R. Warbinek točno in najceneje. Zagotavljam, da bo vsak cenjeni odjemalec vseskozi rečno, solidno in razmeram primerno ceno postrežen. Priporoča se

Jerica Dolenc

trgovina s klavirji
Ljubljana, Hilsnerjeva ulica 5/I.

Pozor!

Dospela je velika pošiljatev raznih gumbov, igel, modnih stvari, vezenin, finih žlic, rinčic za čevlje, zapon, toaletnih stvari, čevljarskih potrebščin in orodja itd. Za obilen obisk se priporoča trdka

Jos. Petelin, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Najnižje cene na drobno in na debelo

Fran Ravnikar

mestni tesarski mojster

LJUBLJANA, Linhartova ulica št. 25.

Telefon št. 415. Poštno-čkovni račun 11.428.

prevzema po danih, kakor tudi lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvene ostrešja, balkone, vrtnice, verande ter razna druga vrtna arhitektonska dela. Stopnice, dekorativne stropne ter dekorativne stenske opaže, vrata, okna i. t. d.

Za razne industrijske stavbe opozarjam zlasti na moje patentirane nosilce za večje proste razpetine od 12—50 m. Parna žaga in strojne delavnice.

Išče se zanesljiv ni dober kmet ali kmet. Plača po dogovoru Luka Grlic nasl. tovarna sukna Zapuže pri Lescah. 4506

Proda konjska oprema. Naslov pri se konjska oprema. upravništvu pod št. 4502.

Pianino, eden nov, eden rabljen, naprodaj Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 4, vprašati v gostilni.

Posestivo naprodaj. Hiša, gospodarsko poslopje, kozolec, travniki, njive, gozd, okoli 8 orolov najboljše kakovosti, v kamniškem okraju pri Lukovici, 20 minut od velike ceste. Pojasnila daje gospod Luka Pestator v Sentvidu pri Lukovici, Skofičeva hiša.

Proda se skoraj zimska suknja pri nova črna moška pri m.w. Prisojna ulica 1. II. nad. 4500

Hiša v Ljubljani sredi mesta, trinadstropna, vogalna s trgovskimi lokali, se proda. Naslov v upravi pod št. 4458.

Kupimo več vagonov prima brezpraznega oglja za takojšnjo dobavo. — Ponudbe z navedbo cene na poštni predaj 101, Ljubljana.

Inserirajte v „Slovencu“!

miši, podgane, stence, šturki

in vsa golazna mora poginuti, ako porabite moje najboljše praškarne in splošno hvaljena sredstva, kot proti poljskim mišim K 10, za podgane in miši K 10; za šturke posebno močna vrsta K 20; tinktura za stence K 12; uničevalec moljev K 10; prašek proti mrčesom K 10 in 20; mazilo proti ušem pri ljudeh K 5—10; mazilo za uši pri živini 6.—10; prašek za uši v obleki in perilu K 10 in 20; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 10. Prašek proti mravljam K 10. Mazilo proti garjam K 12. — Pošilja po pošto zavod za eksport.

M. Junker, Petrinjska ul. 3. Zagreb 39. Trgovcem pri večjem odjemu popust.

GARJE

srbečico, hlaste, lišaje; uniči pri sloveku in hrastu mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne maže perilo. 1 lonček za eno osebo po pošti K 15.— poštnine pristo. — Prodaja in razpošilja lekarna Trnkoci v Ljubljani, zraven rotovža. 1631

Dober zaslužek!

Več kolporterjev za razprodajo »Slovenca« in »Večernega lista« po Ljubljani za dobra mesta se sprejme. Vpraša se pri kolportážnem oddelku, Poljanski nasip št. 2, levo.

Angleški komisar plebiscitne komisije v Celovcu

prodaja

7 osebnih avtomobilov in 2 tovarna avtomobila ter 8 motornih koles

in sicer:

- 2 limuzeni tipa Talbot-Darracq, V. 20. 16 HP., modro pobarvani, šest sedežni, samopogon in električne svetilke C. A. V. — Nikljasta oprema, prevlečena pnevmatika. — Popolni z ognjegasnno pripravo, orodjem, nadomestnim kolesom, pnevmatiko, cevmi itd. — V popolnem stanju za vožnjo. — Kakor novi.
- 2 odprta izletna (touring) vozova tipa Talbot-Darracq, V. 20. — 16 HP., 5 sedežev. — Samopogon, električne svetilke C. A. V. — Nikljasta oprema, modro barvana. — Popolna z ognjegasnno pripravo, nadomestnim kolesom, orodjem, pnevmatiko, cevmi itd. — V popolnem stanju.
- 8 motornih koles znamke Triumph. 3³/₄ HP. — Popolne z orodjem, nadomestno pnevmatiko, zaklopkami itd. — V dobrem stanju.
- Nadomestna pnevmatika, cevke itd. za tip Talbot-Darracq V. 20. — 16 H. P. in nadomestna pnevmatika, cevi itd. za vozove znamke Fiat, Model 2, 15 do 20 HP. in za tovarne vozove znamko Fiat, 15 Ter., 25 HP. skupaj z nadomestnimi deli itd. za vse tri oglašene tipe.
- 3 odprti izletni (touring) vozovi znamke Fiat, model 2, 15—20 HP., barvani 1 zeleno, 1 sivo in 1 belo. — V popolnem stanju za vožnjo, kompletni s Fiatovo električno razsvetljavo, nadomestnim kolesom, pnevmatiko, cevmi, ognjegasnno pripravo, orodjem, obrabo proti vetru, streho itd.
- 2 tovarna vozova znamke Fiat, model 15 Ter., 35 HP. — Popolna s streho, nadomestnim kolesom, ognjegasnno pripravo, generatorjem, svetilkami, orodjem itd. — V popolnem stanju.

Avtomobili in motorna kolesa so vsakomur na vpogled dne 4., 5. in 6. novembra. Sprejemanje ofertov se zaključi dne 8. novembra. Ponudbe morajo biti napravljene samo v šterlingih ali francoskih frankih.